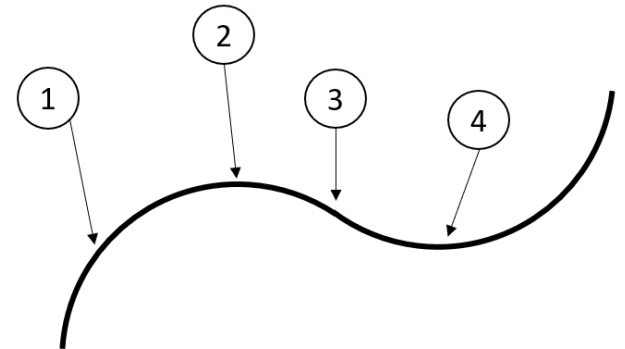

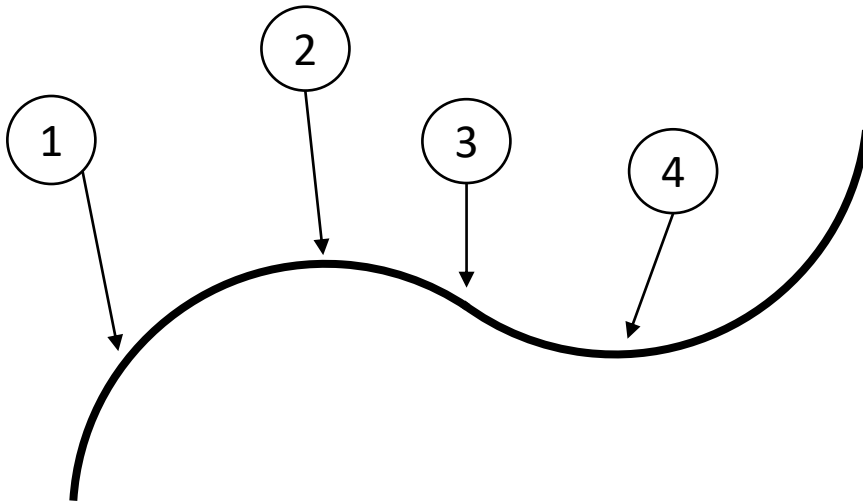
11. Talouden suhdannevaihtelut

11.1 Suomen talous on herkkä

- Talouskehitys on harvoin suoraviivaista
 - vaihtelu **aaltomainen suhdannesykli**
 - Suomen talous on **pienen kokonsa ja avoimuutensa** (*ulkomaankaupan suuri osuus*) vuoksi herkkä vaihtelulle
- Ihmisten asennoituminen suhdanteisiin vahvistaa niiden vaikutuksia
 - Laskusuhdanteen **pessimistisyys ja varovaisuus** vähentää muutoinkin vähentynyttä kysyntää
 - Noususuhdanteen **optimismi ja rohkeus** näkyy huolettomana rahankäyttönä

KUVIO. Suhdannesyklin vaiheet

1. **Nousukausi** alkaa ja tuotanto kasvaa
2. **Suhdannehuippu**
3. **Laskukausi** alkaa, tuotanto vähenee, **talouskasvu hiipuu**
4. **Taantuman pohja**

11.2 Nousukaudella talous kasvaa

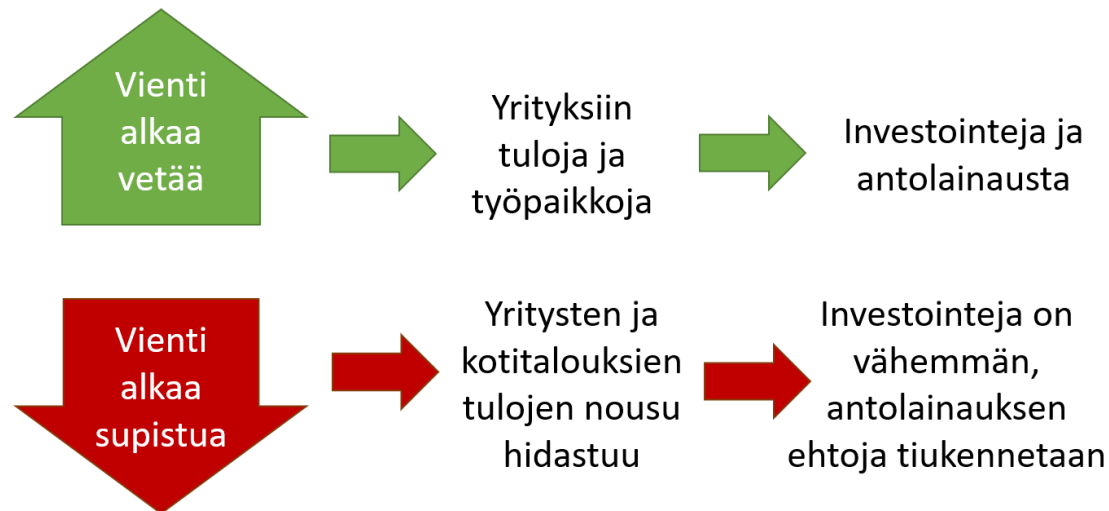
- Nousukauden tyypillisiä piirteitä
 - kokonaistuotannon nopea kasvu
 - viennin, investointien ja kulutuksen nopea kasvu
 - työllisyyden parantuminen, työvoiman lisääntyminen
 - asuntojen hintojen ja osakekurssien kohoaminen
 - palkkojen ja kuluttajahintojen nousun nopeutuminen
 - verokertymien kasvu ja julkisen talouden tasapainon paraneminen
 - pankkien luotonannon voimakas lisääntyminen

- Talouden ylikuumenemisessa kokonaiskysyntä ylittää kokonaistarjonnan reilusti
 - alkaa **hallitsemattomasta nousukaudesta** ja palkkojen ja hintojen ”kilpajuoksusta”, mikä heikentää yritysten kannattavuutta ja kilpailukykyä (*yl. kustannusten nousu*)
 - kuluttajille **kiinteistöjen ja asuntojen hinnat** nousevat kohtuuttomasti varallisuuteen nähden
 - kansantalous **velkaantuu ulkomaille** (kauppatase < 0), koska se ei pysty tuottamaan riittävästi hyödykkeitä kulutukseen ja investointeihin (tuonti kasvaa vientiä suuremmaksi)
 - riskipitoisten investointien lisääntyminen ja velanotto ulkomailta

11.3 Taantuma ja lama

- Heikkenevän talouskehityksen merkkejä
 - tuotannon kasvun ja hintojen nousun hidastuminen
 - viennin väheneminen
 - irtisanomiset ja työttömyyden kasvu
 - konkurssien lisääntyminen ja pankkien luottotappioiden kasvu
 - varovaisuus investoinneissa ja kulutuksessa
 - valtion ja kuntien verotulojen väheneminen ja velkaantuneisuuden kasvu

- Kun suunta on alaspäin
 - **taantuma** on kansantalouden suhdannetilän heikkeneminen, tuotannon kasvun huomattava hidastuminen tai kääntyminen lyhytaikaisesti negatiiviseksi
 - **lama** on talouden kriisi, jossa **kokonaistuotanto** vähenee useita prosentteja, **työttömyys** ja **konkurssien** määrä lisääntyvät huomattavasti ja **julkinen talous** velkaantuu
- Viennin rooli taantumissa on keskeinen:

KUVIO. Viennin rooli taantumissa

